

Pau Riba o el perfum

«Transnarcís», un disc amb disseny novel·lós i original, i «Ena», una novel·la sobre el retorn a la infància, posen d'actualitat la concepció artística de Pau Riba. Suspès pels Setze Jutges per ser massa «modern», es mira ara la cultura des del Consell per a la Modernització.

Sergi Pàmies

Pau Riba acaba de treure un llibre-disc o un disc-llibre transparent amb noves cançons, una narració, articles sobre flors, bosses de perfum i un elixir de llarga vida. El llibre disc es diu «Transnarcís». N'està satisfet, malgrat reconèixer que ha estat difícil, pels contratemps, pels obstacles de producció i per la complexitat pròpia del projecte. Està entusiasmat amb el treball d'equip que ha realitzat amb els dissenyadors gràfics Saura i Torrente, i amb l'actor Juanjo Puigcorbè. De la música, no n'està tan content. Al mateix temps, el proper mes de març sortirà la seva primera novel·la, *Ena*, finalista del premi Sant Jordi de fa un parell d'anys.

Pau Riba participa també en el Consell per la Modernització de la Cultura, escriu a *La Vanguardia* i té publicats uns quants discos: *Diòptria* (1 i 2), *Jo, la donya i el gripau*, *Electro-àcid-rock*, *Licors*, *Amarga crisi*...

—¿Quant val el «Transnarcís»?

—5.800 peles, no sé si amb IVA o sense.

—¿De què va?

—És un llibre basat en l'espectacle del mateix nom que em va encarregar l'Ajuntament de Barcelona durant la campanya del Grec 85. Em van demanar que fes un recital diferent. La primera font són una sèrie de cançons de flors que vaig escriure per a la Maria del Mar Bonet, i la segona, unes cançons que provenen de la meua novel·la *Ena*, que en aquests moments està en procés d'impressió. Es tractava de fer-ne una sola història i vaig escriure un text que anava unint les diverses cançons. A l'espectacle, els arranjaments musicals eren de Toti Soler, però al disc els ha fet Conrad Setó. També hi han intervingut Ferran Cubedo (baix), Salvador Font (bateria), i les veus de Carme Canela i de Sílvia Guillem.

Per poder publicar aquesta història, de seguida em vaig adonar que,

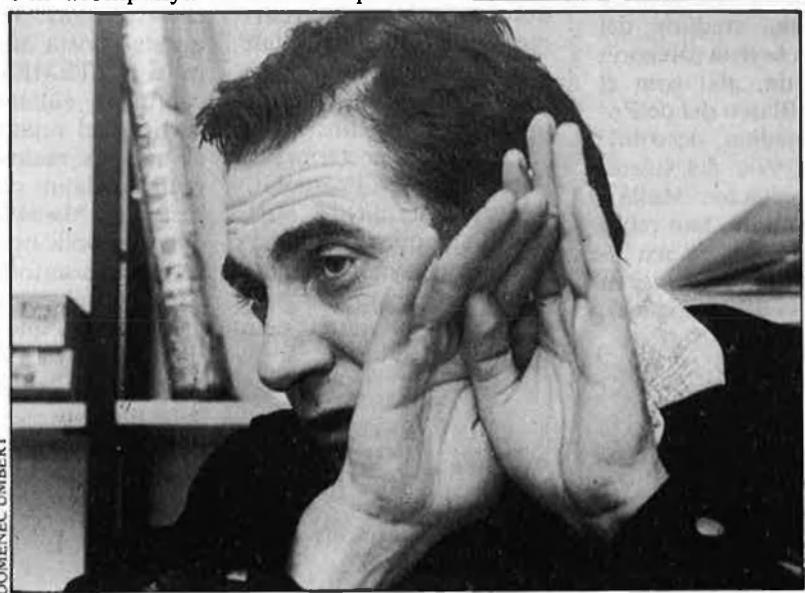
amb les discogràfiques d'aquest país, era un projecte utòpic. I més per una història en català. Descartada la discogràfica, em quedava invertir els termes i buscar una editorial de llibres que volgués publicar un disc...

—*Edicions de l'Eixample*...

—Sí. Vaig topar amb els dissenyadors Saura i Torrente, els quals ja tenien una col·lecció de llibres sobre espectacles (*Sol Solet*, *Carmen*). Ens vam entendre i vam començar a treballar.

—*Una de les originalitats del llibre és que s'hi inclouen perfums per il·lustrar part del text*...

—Sí. D'entrada, té altres coses originals, com el mateix disseny, el fet que sigui un disc transparent, la conjunció de materials i moltes altres coses. Quant a la il·lustració, de seguida vam arribar a la conclusió que el text tenia prou força per ell mateix i propiciava més la imatge de Pau Riba escriptor, o literat. Vam renunciar a la il·lustració gràfica i vam decidir que, ja que es tractava d'una història de flors, hi posaríem perfums, com una mena d'il·lustració olfactiva. Per completar la segona part (la que prové de la novel·la) vam posar-hi un elixir de llarga vida. Amb cada perfum, s'hi acompanya un llibret explicatiu

DOMÈNEC UMBERT

«Jo no celebren els vint-i-cinc anys de Nova Cançó perquè em van fotre fora... em van jutjar, em van condemnar, i em van catejar».

de l'etimologia, la farmacologia del perfum, etcètera.

—*¿Això vol dir que et defineixes cada vegada més com un narrador que usa diverses menes de llenguatge?*

—Sí, sempre m'han preguntat si sóc més músic que poeta i tot això. Jo em considero un narrador, és a dir: una persona que té certa facilitat per explicar històries. La disciplina que utilitzi és secundària.

—*¿No serà que t'has cansat de fer música i ara et dediques més a escriure, com ho demostra el fet que surtin dos llibres en un espai de mig any?*

—Això no vol dir res. Els espais externs no coincideixen amb els interns. La novel·la estava escrita fa quatre anys. El *Transnarcís* és un espectacle de fa tres anys.

—*¿Amb la novel·la vas tenir problemes a l'hora de trobar editor?*

—La vaig presentar a Xavier Folch, de l'editorial Empúries, i la veritat és que em va semblar una mica «cantamananas»...

—*¿Per què?*

—Home, perquè jo accepto la seva opinió, però el que no em sembla lògic és que, per donar-me aquesta opinió, necessiti un parell d'anys, l'hagi de fer llegir a no sé qui, i això representi trigar tretze messos. A més, s'ha mantingut sempre en una posició en què no se sabia si no l'interessava la novel·la i no s'atrevia a dir-m'ho, o que volia que la refés, no ho sé.

Jo he arribat a una conclusió respecte a la novel·la aquesta i és que ha sortit així, i és així. Arriba un moment en què, les coses, no les pots canviar. Refer-la, significaria reescriure-la. Si se t'acudeix agafar-la i fer que un personatge del primer capítol parli més del compte, ja l'has fotuda. És com si compres un quadre d'un pintor i li dius: «M'agradaria que aquesta ratlla anés una mica més a la dreta», doncs el pintor et dirà que t'esperis que en faci un altre que t'agradi més. A més, quan jo rellegeixo la novel·la, no sé discernir quins són els passatges bons i els dolents. I ells tampoc no m'ho saben dir. Finalment, n'he refet els dos primers capítols i sortirà d'aquí a un parell de mesos.

—*És molt llarga, ¿no?*

—És llargota. Mecanoscrita fa tres-centes seixanta pàgines, que Déu n'hi do.

—*M'han dit que els personatges de*

la novel·la es mouen dins d'un temps fantàstic, diferent al nostre, amb un calendari que t'has inventat i que està avalat per una teoria matemàtica. ¿T'agraden molt les matemàtiques?

—No és que m'agradi molt, però em van regalar un d'aquests rellotges-calculadora i, més que res, m'agrada fer-lo servir...

—*Però abans que et regalessin el rellotge ja t'agradaven...*

—Sí, més que res, sóc molt meticulós. És una cosa que em deu venir del meu pare. En realitat, i tornant a la novel·la, es tracta d'un retorn a la infància d'una parella de vells. Hi surt un calendari triple perquè la clau de la

DOMÈNEC UMBERT

història és que els únics que saben el camí de tornada al país de la infància són els nans. I, per arribar a la terra dels nans, s'ha de passar per la terra dels gegants. Aleshores hi ha tres cicles encadenats que són els tres calendaris, el dels nans, el nostre i el dels gegants.

—*¿Què penses de la celebració dels vint-i-cinc anys de la Nova Cançó?*

—És el mateix que quan Girona celebra els mil anys de no sé què del Carlemany. Ells sempre busquen una excusa per, durant un any, sobreviure a base de cridar l'atenció.

—*¿Però encara existeix la Nova Cançó?*

—Home, com el Carlemany. Però sí que fa vint-i-cinc anys que va començar un moviment a través del qual una gent va formar Els Setze Jutges, i tot això. I ha tingut una incidèn-

cia important. La nova cançó és un d'aquests fenòmens que un no sap com prendre's. No sé si passa a tot arreu, però aquí passa.

—¿Què vols dir?

—Vull dir que la Nova Cançó ha sigut una arma de treball i ha reivindicat coses que s'han aconseguit, o sigui que ha estat eficaç. Una vegada s'ha aconseguit, la cançó —que tenia un gran èxit de públic—, s'ha quedat òrfena i abandonada pel públic. I aquí és on es veu que hi ha un problema. Això fa pensar que la cançó no era un fet cultural, sinó un fet polític. La gent hi anava a cridar, a aixecar el puny i a cantar Els Segadors. Quan tot això s'acaba, la cançó no s'aguanta com a fenomen cultural. Ara, em sembla lògic que ho celebrin. Però s'hauria de reivindicar el fet que la cançó és un fet artístic i el que ho dubti que vingui a escoltar-los i que els compari. Però sembla que la cançó no estava preparada per assimilar aquest canvi, perquè no s'havia preocupat de preparar-se artísticament...

—I dels actes commemoratius que s'han fet, ¿què en penses?

—S'han fet fatal. Com sempre, s'ha fet d'una manera superfraccionada. Jo sóc testimoni que s'havia parlat de fer una celebració; doncs apareixen a Madrid amb no sé quina història que ningú no sap qui va organitzar. Aquí s'havien de posar d'acord la Generalitat i l'Ajuntament, però no s'hi han posat. Com sempre, els problemes sorgien en el moment d'afluixar la mosca. ¿Per què? Perquè la cultura no existeix. Des del punt de vista honorífic, el que vulguis, però no es rasquen la butxaca.

—¿I tu ho celebres?

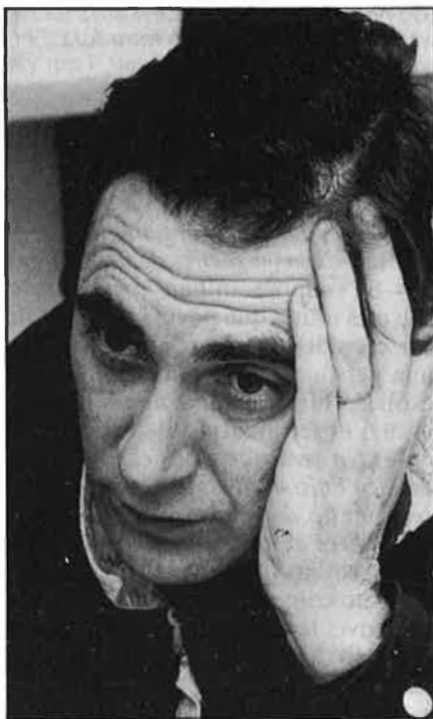
—Jo no celebren els vint-i-cinc anys de Nova Cançó perquè em van fotre fora.

—¿Com vols dir?

—Home, quan vaig voler entrar als Setze Jutges, doncs em van jutjar i em van condemnar, i em van catejar. I no perquè no els agradés el que feia, sinó per l'aspecte, per l'actitud, per la vestimenta...

—Eres massa pelut...

—Perquè era hippy. En aquest moment reivindico el primer aniversari de la Transcançó i després, no sé quin any, reivindico els 25 anys del Grup de Folk, que és la Contra Nova Cançó. Quan em van condemnar, jo i d'altres vam fundar el Grup de Folk, que va ser tant o més important que la Nova Cançó. A cada poble hi havia un grup de folk amb set o vuit músics. D'aquí van començar a sorgir els mi-

DOMÈNEC UMBERT

llors músics, que, a més, avui estan oblidats i no tenen feina. Si es vol entendre els moviments musicals d'aquella època s'ha de parlar d'aquests dos moviments contraposats. La Nova Cançó, que tenia una estètica francesa, que sortien amb el jersei o la corbateta i el coll així, tancat, i es col·locaven en semicercle amb les cames creuades i anaven tots amb la guitarreta. A més, tots repetien el mateix. La màxima diferència era que un posava el peu a la cadira, un altre la girava, un altre s'hi assentava, però sempre era una guitarra i una cadira. Un públic assegudet i formal, i tot això. Nosaltres fèiem el contrari. Vam començar a tocar tota mena d'instruments, a investigar els ritmes originals, a cantar cançons d'arreu del món, a fer que la gent participés, etc.

—¿I els del Grup de Folk també han estat abandonats?

—Els músics de roc català o de com vulguis dir-li sempre hem estat abandonats. No ens han pogut abandonar perquè ja ho estàvem. L'única solució —que és el que deia en el manifest Trans— és començar a cantar comercialment en català, i res més.

—¿Quina és la teva participació en el Consell per la Modernització de la Cultura?

—Jo l'altre dia vaig dir que hi estava d'espia...

—Explica't...

—Estic fent d'espia de mi mateix. És com si m'haguessin ofert un curs accelerat de política o, més exactament, d'estat de la qüestió, que diu el Rafeques. No és política el que es fa a la Generalitat, sinó que és un comportament bastant *sui generis*, bastant estrany, bastant absurd, bastant desorganitzat, però és així com funciona. I és bo conèixer-los, veure'ls de prop. Al meu entendre no hi ha programa, no hi ha una direcció. Màxim, hi ha un senyor que dóna consignes i tot-hom les ha de seguir.

Hi ha una qüestió fonamental que és, parlant en abstracte, sobre els polítics en general, i és que les institucions són nostres i han d'estar al servei de la gent i no, com ara, al servei dels partits polítics que ocupen el poder de la institució.

La Generalitat es podria gastar una petita part del pressupost a informatitzar la Conselleria, en documentació, a fer una sèrie de treballs propis que servissin de base perquè, d'aquí a tres o quatre consellers, pugui començar a haver-hi política cultural. Cosa que no succeeix avui dia. Ara és un campí-qui-pugui carregat de personalisme, de desorganització, de continuisme, on cadascú vol mantenir la seva parcel·la personal, sempre culpant a la manca de pressupost, cosa que no sempre és certa. Una Conselleria sense pressupost podria fomentar la cultura, perquè, moltes vegades, és una qüestió d'actitud, de gest, de voler dinamitzar realment la cultura.

—Malgrat aquest panorama negatiu, ¿feu alguna cosa al consell aquest?

—L'operativitat del consell és gràcies a la seva existència, no gràcies a la seva gestió. El fet d'existir és suficient perquè moltes coses es tirin endavant. Temes dels quals passarien, se'ls miren més perquè nosaltres estem enllà. Però no és per la gestió. Jo hi sóc d'una manera molt escèptica, sentint, veient, escoltant, olorant, degustant la salsa política del país. □